

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 39275/12
Андреа МИХАЙЛОВИЋ
против Србије

Европски суд за људска права (Друго одељење), на заседању Већа
12. фебруара 2013. године у саставу:

Paulo Pinto de Albuquerque, *председник*,

Dragoljub Popović,

Helen Keller, *судије*,

и Françoise Elens-Passos, *заменик секретара одељења*,

У вези са представком која је поднета 13. јуна 2012. године
после већања изриче следећу одлуку:

ЧИЊЕНИЦЕ

Подноситељка представке, госпођица Андреа Михаиловић, је држављанка Србије, рођена 1997. године и живи у Земуну. Пред Судом ју је заступала госпођа С. Михаиловић, њена мајка.

Чињенице предмета, како их је изнела подносиатељка представке, могу се сумирати на следећи начин.

А. Поступак у вези са изостанком подносиатељке представке из школе

Подноситељка представке је у 2010/2011 школској години уписана у седми разред основне школе. У првом полугодишту она је похађала све часове и одговарала из свих предмета. У другом полугодишту је одсуствовала са наставе из здравствених разлога.

Наставно веће је 17. јуна 2011. године одлучило да не прихвати лекарска уверења на име оправдања изостанка, и упутило подносиатељку представке на разредни испит. Подносиатељка представке и њена мајка су усмено обавештене о овој одлуци 28. јуна 2011. године.

Мајка подносиатељке представке је 11. јула 2011. године затражила од школе да организује припремну наставу за подносиатељку представке и да јој дозволи да испит полаже код куће. Оба захтева су одбијена до 1. августа 2011. године.

Наставно веће је 22. августа 2011. године утврдило да се подносиатељка представке није појавила на испиту и да, сходно томе, није завршила седми разред.

После две интерне провере, надлежни просветни инспектор је 7. септембра 2011. године нашао да је одлука Наставног већа од 22. августа 2011. године неваљана, и наложио да се укине и да се утврди образовни статус подносиоце представке у складу са законом. Изгледа да је школа укинула одлуку Наставног већа од 22. августа 2011. године, али је наставила да је примењује, не предузимајући друге мере које је просветни инспектор наложио.

Министарство здравља је 23. септембра 2011. године потврдило да је изостанак из школе подносиоце представке оправдан из здравствених разлога.

Подносиоце представке даље тврди да је у 2011/2012 школској години похађала наставу организовану за осми разред, али да није добила никакво сведочанство о похађању или завршетку разреда.

Заштитник грађана је 20. децембра 2011. године утврдио да школа није предузела одговарајуће мере прописане законом да подносиоце представке обезбеди образовање, као и да је заштити од занемаривања, и изда одређене препоруке у том погледу.

Подносиоце представке је указала да није употребила уставну жалбу, тврдећи да школа није државна установа, услед чега би ово правно средство било неделотворно у њеном случају.

Б. Релевантно домаће право

1. *Закон о основама система образовања и васпитања*, (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ – „Сл. гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11) и *Закон о основној школи* (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03, 101/05 и 72/2009)

Чланови 7 и 10. Закона о основама система образовања и васпитања и члан 1. Закона о основној школи прописују да су школе установе које спроводе поверена јавна овлашћења у пружању образовања.

Члан 111. Закона о основама система образовања и васпитања даље прописује да ученик, родитељ или законски старатељ који сматра да је неко његово или њено право из образовања прописано законом прекршено, може поднети захтев за заштиту права ученика надлежном министарству. Ако је захтев оправдан, министарство упозорава школу и одређује крајњи рок за исправку повреда закона, а ако се то не поштује министарство ће одлучити о основаности захтева.

Чланови 147 и 148. Закона о основама система образовања и васпитања прописују надлежности и овлашћења просветних инспектора, која, *између осталог*, укључују овлашћење да школи наложе да исправи неправилности и неадекватности у спровођењу

закона у вези са остваривањем права деце, ученика, њихових родитеља и законских старатеља.

2. *Закон о управним споровима* (објављен у „Сл. гласнику РС“, број 111/09)

Члан 14. прописује да се управни спор може покренути против „управног акта“, који је, између осталог, акт/одлука коју је донео државни орган приликом одлучивања о правима и обавезама неког лица у вези са „управном ствари“.

3. *Закон о заштитнику грађана* (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 79/05 и 54/07)

Члан 17. Закона о заштитнику грађана прописује да Заштитник грађана надзире поштовање права грађана и утврђује повреде закона.

Члан 31. прописује да ће, када утврди неправилности у раду управног органа, Заштитник грађана издати препоруку. Ако управни орган не поштује ту препоруку, Заштитник грађана о томе може обавестити јавност, Скупштину и Владу, а може и препоручити процену одговорности одговорног руководиоца управног органа.

4. *Закон о Уставном суду* (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 109/07 и 99/11)

Члан 82. Закона о Уставном суду прописује да се уставна жалба може уложити против „појединачне одлуке или радње државног органа или организације која спроводи поверена јавна овлашћења која повређује или ускраћује људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су друга правна средства већ искоришћена или нису прописана или када је право на судску заштиту искључено према закону.“

ПРИТУЖБЕ

Према члану 2. Протокола број 1 уз Конвенцију, подносиатељка представке жали се због тога што јој образовање ускраћено, јер јој наставно веће није дозволило да положи испите и да јој изда сведочанство.

ПРАВО

Суд подсећа да правило исцрпљивања домаћих правних средстава из члана 35. став 1. Конвенције обавезује оне који желе да изнесу случај против државе пред неким међународним судским органом да прво употребе правна средства која пружа домаћи правни систем, чиме се државе ослобађају од одговарања пред међународним телом за своје поступке пре него што су имале прилику да ствари исправе у својим сопственим правним системима. Како би се ово правило поштовало, подносилац представке би нормално требало да се позове на правна средства доступна и довољна да омогуће надокнаду у вези са наводним повредама (види *Asenov и други против Бугарске*, 28. октобар 1998. године, став 85., Извештаји о пресудама и одлукама 1998-VIII).

Суд даље примећује да је на подносиоцу представке да докаже да одговарајуће и делотворно домаће правно средство заправо није исцрпљено, или да је из неког разлога било неодговарајуће и неделотворно у посебним околностима случаја (види, на пример, *Selmouni против Француске* [ВВ], број 25803/94, став 76., ЕЦХР 1999-V), или да су постојале посебне околности које су ослобађале подносиоца представке од овог захтева (види, на пример, *Sejdovic против Италије* [ВВ], број 56581/00, став 55., ЕЦХР 2006-II).

Најзад, Суд примећује да је већ утврдио да би уставну жалбу требало, у начелу, сматрати делотворном у оквиру значења члана 35. став 1. Конвенције у вези са свим представкама против Тужене државе поднетим од 7. августа 2008. године (види *Винчић и други подносиоци представке против Србије*, бр. 44698/06 и даље, став 51., 1. децембар 2009. године).

Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је подносиатељка представке изнела своју притужбу просветном инспектору и Заштитнику грађана, али није исцрпела правна средства прописана Законом о основама образовања и васпитања као и Законом о управним споровима (види Б.1 и Б.2 у горњем тексту). Чак и под претпоставком да би се обраћање подносиатељке представке просветном инспектору и/или Заштитнику грађана могло сматрати делотворним домаћим правним средством у сврхе члана 35. став 1. Конвенције, она је у сваком случају пропустила да искористи уставну жалбу, која је већ утврђена као делотворно правно средство, као што је примећено у горњем тексту. Суд такође уочава да су, сходно домаћем релевантном праву, а супротно наводима подносиатељке представке, школе установе које спроводе поверена јавна овлашћења у пружању образовања и да, према томе, њихове одлуке или радње могу бити предмет разматрања у поступцима по уставној жалби (види Б.1 и Б.2 у горњем тексту).

Сходно томе, представка се мора одбацити на основу тога што домаћа правна средства нису исцрпљена како се то захтева према члану 35. став 1. Конвенције.

Из тих разлога, Суд једногласно

Проглашава представку недопуштеном.

Françoise Elens-Passos
Заменик секретара одељења

Paulo Pinto de Albuquerque
Председник